

НЕМА ТАКОЇ ПОДІЯ В ЖИТТІ ПРО ЯКУ НЕ МОЖНА Б РОЗКАЗАТИ ЦІКАВО І ПОПУЛЯРНО.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

В РОБІТНИЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІДІВАЄТЬСЯ ЖИТТЯ І БОРІТЬБА ПРАЦЮЮЧОЇ КЛАСИ

УКРАЇНСЬКИЙ МУССОЛІНІ.

(Малій фейлетон.)

Жив собі та був собі рідний український Муссоліні.

Лазив рачки, пас гуси, крав сусідські яблука; витинав гопака по козацьки, скакав в гречку, а відак заблавав стати паном. Не заблавав, а за- тужив. І не спить десь, і не спить ніч, і не їсть, і не ле, а все ходить та ходить, та на панські палаци поглядає, та тяжко-важко зітхає...

І так ходив та світом нудив наш Муссо Линох один рік, два місяці, три дні та дві ночі, аж до ночі Івана Купала. Ех, і що то вже не буває у тую нічку, як усяка бівонія та відьми гуляють і бенкеті справляють... Ходив наш Муссо до безвістия та болотах у тую нічку, аж доки якесь бівонія, з одним рижком, йде шепнула йому, що треба до Канади їхати, щоби паном стати. Подумав, подумав наш Муссо, почухав сім разів потилицю, взяв матню у жіночку, та й чкурнув через атлантийський океан аж до Віннігеу.

Жив собі та робив собі Муссо Линох і в Гімлі, і в Калгарі, і в Ванкувері. Робив і сукірою, і пілою, і шифлюю і джаганом, а пан лише раз на місяць від підхмілля хіба приснився...

Ходив Муссо та думав та журився, і вкінці дивний йому сон приснився, щоби він царем у пані добивався. Загострив Муссо перо, почухав губи, чкурнув по папері... і сталося, з'явилося чорне на білім.

Забігло Муссо перо по папері, появилися проклятий усміх, що до панства його так

довго не допущали, бо й перо не багато помагало. Муссо став радикалом, анархістом, соціалістом і ще дечим. Писав, писав і папір псував; їздив та за своїм панством шукав.

І знайшов його. І не дивом. І не чудом.

Одну нічку з панським дипломатом проспав, і паном став. Дістав дипломатичного долара в жіночку, і кандидатом на аристократа став. Полював отаманської чемериці, і з фашистами пошився. Ріс, ріс, і став з Муссо Линоха чорно-жовто-біло-зелений український отаман Муссоліні.

Жив собі та важкі думи думає отаман Муссоліні.

Знову йому не спиться та не їсться, бо чи в день, чи вночі вічно проклятий більшовик йому сниться: то проти бога бореться, то повів арешту, то неждано касує, то республіку вводить, то самогонку не- то сповідається, то батька викрикує, то людей мордує, то, то, і так без кінця і без міри... І все, все він, бівоніський син, отой більшовик, нещиро убиває... Бо дивіт, на по- пів та на куркулів все нові надолі накладає, а селян та робітників письма навіває. І як тут теїр про панство думати, та про гетьманство, та про нове українське государство?

Ех бідно, бідно на світі через отого більшовика.

Ну, почекаймо ще тиждень, та послухаємо про нові сні та фантазі безкритичного українського Муссоліні...

Метвій Тачалка.

СИНЯ КНИЖЕЧКА.

Отой Антін, що онде п'яний викрикує на голоці, був все якийсь нещасливий. Все шло йому з рук, а ніщо в руки. Купить корову, та й здохне, купить свиню, та й решетини відстане. Кожний раз отак.

Але як умерла йому жінка, а за нею й два хлопці, та й Антін як не той став. Пив, та пив, та пив; пропив бухату поля, пропив город, а тепер хату продав. Продав хату, взяв собі від вітця сину книжку службову та й має йти десь найма-

тися, служби собі шукати. Сидить отам п'яний та й грає, щоби село чуло, кому продав поле, кому город, а кому хату.

— Продав та й амінь! Не моє та й решта! Не моє-о! Ей, коли-б дід мій та підвісив з гроба! Мосьяне, чотири воли, як слимизи, двадцять чотирь морги поля, хата на ціле село! Все мав. А тепер, маєш! Паказував селові синю книжечку. — Ой, п'ю та й ще буду. За-

своє п'ю, нікому до того діла немає. А він мені печатку прибиває та й картає! Е, я ще не таких вітців бачив.

— Бодай тобі так умирати легко, як мені тепер легко!

— Іду я з хати, геть цілком вже виходжу, та й поцілував поріг та й іду. Не моє та й решта! Бий як пса від чужої хати! Можна: прошу. Було моє, а тепер чуже. Виходжу на двір, а ліс шумить, словами говорить: "Вернися, Антоне, до хати, вернися, чоловіче!"

Антін б'ється обидвома кулаками в груди, як томін селом іде.

— Знаєш, жаль такий прийшов, що-раз жаль! Виходжу назад до хати. Посидів, посидів, та й виходжу. Не моє, що маю казати, коли не моє...

— Бодай так моїм ворогам конати, як мені було із своєї хати виступати.

— Виходжу я на двір та й нітакі обмарилі. Зелений мох на хаті, треба б і пошивати Камінь — вода... не я тебе будо, дебого, пошивати! Камінь-камінь, і він тріснув би з жалю!

Антін по цім слові гатить руду камінь у землю, як у камінь.

— Сія я на приспу. Ще не бажка мастила, а я глина тачкам позив. Лиш хочу встати, а приспу не пускає, ступаю. Не пускає. А мені жаль, не жаль, ні! Але такі гину... сиджу я та рву, та рву, як би з мене хто ласи дер. Люди зиряться на покаяніе.

— А ось, отам кодо воріт та піп проці казав. Увесь мир

плакав. Порядна кажє, жона буда, прадьовита...

— Перевертайтеся в гробі, небожата, бо я лайдак. Пропив усє що до нитки. І полотно пропив. Чуєш, Маріє, та й ти, Васильку, та й ти, Юрчику, тепер батько буде в рантухових сорочках ходити та панкам воду доношувати...

Антін тепер показує на віттову хату.

— Але вітхата... добра жінка. Винесла мені хліб на дорогу, щоби війт не бачив. Хай пан-біг твоїм дітям годить, левої поступлюють. Хай-ва-ва-ва бог усім дає ліпше, як мені...

— На який гатунок я маю на чужій приспі садити? Іду. Лиш поступив я з хати, а вона виглає. Заплакала, як маленькі діти. Ліс їм наповідає, а вони сльозу за сльозою просякають. Заплакала за мною хата. Я, дитина за мамою... так заплакала.

— Обтер я полою вікна, щоби за мною не плакали, бо да- ремно; та й виступив цілком.

— Ой, легко, як камінь гризти. Темний світ-навіперед мене...

— Е ще ось гроші, але ж буду пити. З нашими людьми нап'юся, з ними пусто. Хай знають, як із села я виходжу. Дивись, в пазусі маю синю книжечку. Оце моя хата, і моє поле, і мої городи. Іду собі з вією на край світа! Книжечка від цісаря, всьоди маю двері отворені. Всюди. І по панах, і по підпанах, і по всій вірі!

В. Стефанюк.

ПРОМОВА ТОВ. СКРИПНИКА НА З'ЇЗДІ ПРОЛЕТАРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

30. травня на вечірньому засіданні з'їзду всеукраїнської спілки пролетарських письменників з великою промовою про чергові завдання пролетарської літератури виступив народний комісар освіти тов. Скрипник. Повну тов. Скрипника на трибуні зустрінуто довгими оплесками всього з'їзду.

Переходячи до завдань, що стоять перед пролетарською літературою, тов. Скрипник говорить:

"На жаль, до літературної галузі не можна цілком застосувати одного з основних гасел нашої реконструктивної роботи — гасло плановості. Проте, знам треба прагнути, щоб елементи плановості в літературній творчості росли. Треба і правду сказати, пролетарські письменники не досить продуктивні (голос з мілья паперу немає). Я думаю, що в нас це вистарчить паперу для того, щоби написати гарний твір."

Давайте ж більше романів, повістей, великих капітальних творів. Тепер ніхто-ж не скаже, що немає читача для української книжки. Читач з глибини робітничих мас прийшов і вперто вимагає книжок. Боріться за якість вашої продукції, гасло підвищення якості треба повнотою застосувати в літературній творчості. Я вважаю, що друге гасло нашої реконструктивної роботи — соціалістичне змагання має бути основним на культурному фронті. Немає й бути не може ніяких виправдань млявій продуктивності пролетарських письменників. Що значить, немає сил, часу, паперу, зовнішніх умов; коли є завдання, є воля робітничої класи. Я певний, що ВУСПН візьме розв'язати це завдання на себе (оплески).

Останніми роками наша література значно зросла. Кількість друкованих аркушів на душу населення України перевищує 7 місьце в цілому світі. На літературному фронті ми повинні, щоби там не було, наздогнати й випередити капіталістичні країни.

Ваші виробничі питання — питання про форму, стиль, мову і взагалі про техніку, повинні притягти до себе найбільш

шну увагу з'їзду і кожного письменника зокрема. Кожна з вас повинен завоювати право називатися письменником, письменником пролетарським. Величезного значіння в зв'язку з цим набирає критика і літературознавство.

Наша марксистська критика повинна боритися за зміцнення пролетарської солідарності, проти загниваючих настроїв та ідеологічних збочень в літературі, виховуючи і підштовхуючи до пролетарської літератури тих, хто до неї тягнеться, і нещадно викриваючи наших ворогів.

На Україні треба взяти до уваги специфічні обставини боротьби за культуру. В постановках вищих партійних органів підкреслюється, що основна небезпека у нас на Україні дає російський великодержавний шовінізм. В той же час спроба глитайських елементів відбити соціалістичний наступ супротиваються зростанням українського національного шовінізму, що підносить голову і потребує від нас гострої наполегливої боротьби. Пролетарський письменник повинен у цій складній політичній обстанові зберігти чистоту пролетарської класової ідеології і принципи дійсного інтернаціоналізму.

Попа вже пролетарському

письменникові вийти за рамки замкненості своєї організації і ближче і щільніше залучитися з робітничою масою. Далі, порі вже поставити питання про утворення федерації радянських письменників та про зміцнення інтернаціональних зв'язків української пролетарської літератури.

ЕМІГРАНТИ.

Пливуть за океан Пляво і Гриць; Веауть свій капітал — По парі поганиць. Не більше щось, на жаль, Не змігся "рідний край". Хіба ще казанок На воду та на чай. Пливуть десь, ніч плывуть Далекі береги; Розтанули навик Говорили сини. Не чути вже трембіт, Між скель не грає Прут, Не видно Косова, Ні Вижницькі, ні Кут. Та ім вже все одно. Усмішка на устах, І наче кричі блиск В обвітрених очах. — Ну, та й далеко ж він; Цей город-Орлеан. Ще добре, що торік Поїхав там Іван. Придеш — і в цей мент Потрапиш між своїх. Давно б вже так пора... Давно б на світ з-під стріх! А то — як у нори! І сплюнув гнівно Гриць. Батьківщина ім скрізь — Тій парі поганиць. М. Кічуря.

СУЧАСНИЙ ОБРАЗ.

Коли почуєш, як в тиші ночі Залином шалком ступонить вагон. А в них гуд, шумить, пишуть, як рід. Дитячий плач, жіночі скорбі стони. Важке зіхання і гіркий прокляти, Тулячий спів, діточі дисканти. То не питай: Цей поїзд — візакі він? Кого веде? Куди? Кому везогін? Це емігранти.

Коли побачиш на пероні десь: Людей, мов оселедіт тих набито, Жінок худих, блідих, аж серце рвеш. Зів'ялих, мов побите градом життя, Мужичі понурих і дітей дрібних. І купую брудні, старі фанти, Навалені під ними і при них, На ликах сіда терпіння, надій марних. Це емігранти.

Коли побачиш, як отих людей Держать і злов'я і в реєстри пишуть. Як матері у виходах дітей Занятькують, годують і голешуть. Як їх жандарми штовхають від нас. Як ползає виле, — і припадає: Весь люд на шини колідється враз: "Бери нас або переїдь по нас!" Це в нас поряток.

І. Франко.

ПОВІСТЬ ПЕРЕД СУДОМ.

Як відомо старство, в Тернополі сконфіскувало історичну повість Андрія Чайковського з часів гетьмана Сагайдачного. З "До слави". Крім того прокуратор поставив внесок на переведення карино-судового слідства за зміст сконфіскованої повісті проти видавця Василя Семчишина і проти-автора Андрія Чайковського. Слідство переведено, переслухано обвинувачених та свідків. Однак прокуратура в Тернополі припинила карино-судове слідство, не бачучи причини до дальшого переслідування.

Рівночасно окружний суд в Тернополі розписав устну розправу перед карним трибуналом на день 28. травня, і на ній то автор "До слави" буде проронити свою сконфісковану повість перед трибуналом.

НОВА ЦІННА КНИЖКА!

Накладом Робітничо-Фармерського Видавничого Товариства щойно вийшла давно очікувана й дуже цікава книжка з під пера відомого американського письменника Джіма Тулі, в перекладі І. Ю. Кулика,

ЖЕБРАКИ ЖИТТЯ
(АВТБІОГРАФІЯ БОСКА.)

Письменник сам колись був босяком. Він в цій книжці описує різні чудернацькі пригоди життя бродяг. В книжці 31 найцікавіших оповідань.

У Злучених Держав зміст тої книжки показують на "мувінг пікчерс".

Книжку видано дуже гарно, на прекрасному книжковому папері.

КОШТУЄ ЛИШЕ 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з належністю засилайте до:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man., Canada.

"КРАСІН"
В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.
НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

Він ніколи не переживе того, що я пережив, коли побачив, що над бортом літака висунулася голова і зверху нам махають руками. Все, що трапилось далі, було куди реальніше, ніж цей рух із літака. Літак зривався з нами і зробив над нашою головою кільку кругів. Я нетерпляче чекав, що ось-ось розкриється парашют і згорі до нас спустять іду. Великий був наш розпач, коли цього не трапилось, і машина, зробивши широкий круг, пішла від нас, нічого нам не скинувши.

Ми вирішили, що на літакові не було харчів, і він полетів по них до Кінгсебо. На нашу думку, дійти до Кінгсебо і повернутися сюди літакові треба не більше як 7-8 годин. Ми стали рахувати хвилини. Але минуло не тільки 8 годин, а тричі по вісім. Літака все не було. Хвилювання остаточно днесило Маріано. Коли я признався йому, що, певно, нам нема чого чекати на літака, він притягнув до себе мою голову і пошепки на вухо сказав:

— Філіппо, сьогодні я помру. Не кажіть "ні". Ви цього не можете знати. А я це знаю. Мені ані трохи не шкода, Філіппо, що я не по-

бачу землі. Я вважаю за честь для себе померти так само, як помер Мальгерне. Філіппо, Філіппо, ми не повинні бути брати у цього останнього ік і одягу. Нам не треба було його вилати. Філіппо, яє, що чекає нас, це все тільки те, на що ми заслужили. Але хоч що будь, ви повинні докласти всіх зусиль, щоби дійти до людей. Вам, Філіппо, потрібні сили. Я сьогодні умру, і я, як старший, наказую вам розрзати мій труп і використати кров. Свіжа кров має вас підкріпити. А моего трупа вам вистачить надовго. Може вам ще пошастить дійти до твердої землі, або вас підберуть до рабів, які повинні нарешті, підійти по нас. Я помру, Філіппо, і не завдайте мені помирати.

Маріано відвернувся від мене. Його розмови про Мальгерне були виявленням крайньої нервозності. Але для мене самого було ясно, що він помре, і навряд чи виживе більше як добу.

Я ліг коло Маріано й заснув. Уві сні мені почувся дивист корабельної сирени. Не знаю, чи було це кошмаром, що нагадував про безнадійно втрачене життя, чи це було дивним сном, що тереніє мене від жахливої дійсності в прекрасне марево; але гудок почув я знову.

Маріано штовхнув мене і ледве чутно сказав: — Філіппо, перед смертю я чую гудок. Не пробуйте перекопати мене на тому, що це не галюцинація. Я ще не втратив настільки свідомості, щоби розуміти, що в ці люди жадний корабель дійти не може.

Слухаючи Маріано, я сам ладний був повірити, що гудок тільки галюцинація. Однак,

полярну тишу знову прорізав цей басистий гудок, що його змінило далеке витья сирени. Коли-б ви могли собі уявити, якою небесною музикою здалося нам це дике витья! Намагаючись відгадати напрям звуку, я став дивитися в бінокль. У мене ледве вистачало сили держати його в руках. Аж ось, наблизився літак, зовсім поруч з мною виріс стовб чорного диму. З цього моменту я вже не спускався на лід. Мені здалося, що із витьям сирени нові сили вливаються в мене. Коли в окулярах вирисли ваші високі труби й шогли, я відчув дух диму, що здавався мені ароматнішим за будь-які пахощі. Щелепи зело судорогою.

Я сказав про свої спостереження Маріано і повідомив його про кожний новий метр, що він його переборювали. Уже коли він був зовсім близько, на одну мить я завагався, чи зумієте ви нас взяти, бо-ж від вашої хвилі дуже коливався наш-торос, і я боявся, що ось-ось він перекинеться. Однак, як ви бачите, все обійшлося гаразд.

Треба бути в тому стані, в якому був я, щоби зрозуміти те почуття, яке я вкладаю тепер в слово "життя". Тільки людина, що не бачила протягом тринадцяти днів ніякої їжі, крім прозорі криги, може сказати, що вона справді розуміє смак справжньої кави. Скажіть тому чоловікові, що я хочу їсти. Більше я чекати не можу! Істи, розумієте, їсти хочу! Багато-багато гарячої страви!

Зараз ви будете телеграфувати. Добре, передайте все, що я вам сказав, але спочатку надішліть телеграму в Росію про те, що Маріано і Цанні пландуть від влчачности великому

народові, який прийшов сюди в ці люди із своїм могутнім кораблем, щоби врятувати життя двом людям. Телеграфуйте про те, що я дуже люблю-руський народ. Телеграфуйте, що від сьогодні я довільний друг вашої країни!"

Стонлений довгим оповіданням, Цанні ліг на ліжко. Боячись, що коли зараз з'явиться лікар і помінить стонієність Цанні, то я можу втратити будь-яку змогу в майбутньому розмовляти з врятованими, я тихенько виходжу з лазарета.

ПО ГРУПУ ВІЛЬЕРІ.

Люди на Фойні.

На верхньому місткові знову хвилювання. Проходячи повз острів Фойні, помітили на ньому двох людей, що сигналізували прапорами. З радіотелеграфічного повідомлення "Чита-ді-Міламо", це — капітан англійських стрільців Сорра із своїм супутником голландцем Ван-Донгеном.

Італійське радіо говорило, що Сорра потребує на негайну допомогу, але нам важко було тепер повертати на острів Фойні. Крига дуже міцна. Щоби пробитися крізь неї, треба багато часу, а нам дорога кожна хвилина. Якщо у Сорри і не було харчів, то все-ж у нього під ногами тверді скелі, а під ногами всієї групи Вільєрі-ненадійний лід, що раз-у-раз зменшувався.

Отже, вирішили йти негайно до групи Вільєрі, а Сорра забрати, як будемо повертатися.

(Далі буде.)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІСЮДИНО- ТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиний український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиний дійсно фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиний журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" — одиний журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часописи в журналі посилайте або на имя кожного часопису зокрема, або на имя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.